

רשות ההגבלים העסקיים

גילוי דעת 2/00:

החובה להגיש הודעת מיזוג אגב רכישה עצמית של מניות

חוק החברות, התשנ"ט-1999 מתיר לחברה לרכוש את מניותיה (רכישה עצמית¹), במגבלות הנקובות בו. גילוי דעת זה עניינו החובה להגיש בקשת מיזוג, ולקבל את אישור הממונה למיזוג, טרם ביצוע רכישה עצמית של מניות, אם ברכישה זו חוצה מי מבעלי המניות את אחד הספים המחייבים דיווח מכוח הוראות חוק ההגבלים העסקיים, ואם מבחני נתח השוק או היקף העסקים הקבועים בחוק ההגבלים העסקיים מתקיימים בנסיבות העניין.

לפי הפרק השני לחוק החברות, בסימן ג' לו, רשאית חברה¹ לרכוש את מניותיה, בתנאים מסוימים. רכישה כזו עשויה להקים חובת בקשת אישור מיזוג, אם היא מתבצעת באופן המשנה את ההחזקות היחסיות של בעלי מניות בחברה.

כאשר רוכשת חברה מניות של עצמה באופן שאינו שוויוני בין בעלי מניותיה (רכישה שאינה לגמרי "פרו רטה"), למשל כאשר רוכשת חברה מניות שלה מבעל מניות אחד בלבד, משתנה החלק היחסי של בעלי המניות בחברה. הטעם לכך, כי המניות שרכשה החברה הופכות "מניות רדומות": הן אינן מקנות עוד זכויות כלשהן (סעיף 309 לחוק החברות). בעלי המניות מהם לא נרכשו מניות, בכלל או באותו שיעור, מגדילים מכוח הרכישה עצמה את שיעור החזקתם בזכויות בחברה.²

מכוח הוראות חוק ההגבלים העסקיים, רכישה של יותר מעשרים וחמישה אחוז מ"זכות בתאגיד" – מניות, זכות הצבעה, זכות לרווחים או זכות למנות דירקטורים – מחייבת הגשת הודעת מיזוג מבעוד מועד. כך יש לעשות בכל פעם שנחצה קו של 25% מזכות בתאגיד.³ הודעה כזו תוגש – בדרך הדברים הרגילה – אם אחת החברות המתמזגות מונופולין, אם נתח השוק של החברות המתמזגות עולה על מחצית, או אם מחזור העסקים המצרפי של החברות המתמזגות בשנה החולפת עלה על 150 מיליון ₪ ומחזור לפחות שתיים מבין החברות התמזגות עלה באותה תקופה על 10 מיליון ₪.

¹ רכישת מניות בידי חברה – לרבות רכישתן בידי חברה בת שלה או בידי חברה בשליטתה. ראו הוראות סעיפים 308 – 309 לחוק החברות.

² מצב דומה עשוי לחול מקו בו רוכשת חברה מניות בחברה האם שלה.

³ על אף האמור לעיל, מדיניות הרשות היא לא לדרוש הגשת הודעת מיזוג מקום בו אדם, המחזיק כדן יותר ממחצית מכל אחת מהזכויות בתאגיד, מגדיל את החזקותיו בזכות כלשהי בתאגיד, לשיעור העולה על 75%. לעניין זה, "מחזיק כדן" – אדם שהגיע לשיעור החזקה של יותר ממחצית מכל אחת מהזכויות בתאגיד, מבלי שהפר בעת רכישת הזכויות הוראה מהוראות חוק ההגבלים העסקיים.

כאשר רוכשת חברה ("החברה") מניות שלה, וכתוצאה מרכישה זו גדל שיעור ההחזקה של בעל מניות קיים ("בעל מניות"), באופן כזה שהוא חוצה את קו 25% או את קו 50% מזכות בחברה, מתבצע "מיזוג" לעניין חוק ההגבלים העסקיים. על מיזוג כאמור קמה חובה להגיש הודעה מראש לממונה על הגבלים עסקיים, כל אחד מן המקרים הבאים:

1. אם מחזור העסקאות של החברה, בשנה החולפת, עלה על 150 מיליון ₪;⁴
 2. אם החברה בעלת מונופולין (מוכרז או שאינו מוכרז), לפי מבחני חוק ההגבלים העסקיים;
 3. אם מחזור העסקאות המצרפי של החברה, מחד, ושל בעל המניות (לרבות תאגיד בשליטתו),⁵ מאידך, עלה על 150 מיליון ₪ בשנה החולפת;⁶
 4. אם נתח השוק של החברה, מחד, ושל בעל המניות (לרבות תאגיד בשליטתו), מאידך, גדול מ- 50%.
- בחישוב שיעור ההחזקה של כל בעל מניות אין להביא, בסך ההון המוצא של החברה, מניות המחזקות בידי החברה, בידי חברה בת של החברה, או בידי חברה המצויה בשליטת החברה.
- ביצוע רכישה של מניות בידי חברה, מבלי להגיש הודעת מיזוג כאמור מקום בו זו נדרשת כמפורט לעיל, מהווה הפרה של הוראות חוק ההגבלים העסקיים, על כל העלול להשתמע מכך.

ד"ר דוד תדמור

הממונה על ההגבלים העסקיים

20 ביוני 2000

⁴ הסכום הקובע הוא זה הנקבע על פי סעיף 17 לחוק, כפי עדכוננו מעת לעת.

⁵ בגילוי דעת זה: "שליטה" – היכולת, במישרין או בעקיפין, לכוון פעילותו של תאגיד. מבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל, (1) חזקה על אדם שהוא בעל השליטה בתאגיד אם בידיו, במישרין או מכוח הגדרת החזקה, החלק הגדול ביותר בזכות אחת או יותר באותו תאגיד, בין פרטי ובין ציבורי; (2) חזקה על אדם שהוא שולט בנאמנות שהוא הנהנה בה, לבד או עם אחרים, במישרין או בעקיפין; (3) חזקה על אדם שהוא בעל השליטה בתאגיד אם הוא מחזיק במישרין או בעקיפין ביכולת למנוע קבלת החלטה עסקית מהותית של תאגיד, למעט אם מקור הזכות בהסכם המסדיר תנאי הלוואה שנתן תאגיד בנקאי במהלך עסקיו הרגילים, ולמעט החלטות שעניינן הנפקת אמצעי שליטה בתאגיד או החלטות שעניינן מכירה או חיסול של רוב עסקי התאגיד או שינוי מהותי בהן. "החזקה" – במישרין או בעקיפין, לרבות באמצעות זכויות המוקנות לפי הסכם, ולרבות מכוח החזקה או רכישה בידי שלוח או נאמן, חברת נאמנות או חברת רישומים; מבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל, רואים אדם כמי שמחזיק בעצמו ובמישרין בכל החזקות כל תאגיד בשליטתו, וכן בכל החזקות כל תאגיד שבשליטת תאגיד שבשליטתו, וכן הלאה. "במישרין או בעקיפין" – לרבות ביחד עם קרוב או באמצעותו; ולרבות עם אחר הפועל באופן קבוע או מזדמן בשיתוף פעולה, לפי הסדר, הסכם או הבנה בכתב או בעל-פה; ולרבות באמצעות תאגיד אחד או יותר.

⁶ ובתנאי שלפחות שניים מבין המתמזגים בעלי מחזור של 10 מיליון ₪ או יותר.